Cubicularii etiam dignitate deposita, cum vadunt extra urbem, poterunt uti cingulo dignitatis. Bald.

5. Imp. ANASTASIUS A. Eufebio Magistro officiorum.

JUbemus duobus Viris illustribus Præpositis utriusque sacri cubiculi tam nostræ pietatis, quam serenissimæ [nostræ] Conjugis, qui post finitam militiam [1] Senatorio fuerint consortio sociati [2], licere quotiens ad aspiciendos agros suos, vel ob aliam causam proficisci voluerint, cingulo uti: cum hoc ad implendum eorum desiderium, & ad nullius læsionem respicere videatur [3].

TIT. VI.
DE QUÆSTORIBUS [4] ET MAGISTRIS [5] OFFICIORUM, ET COMITIBUS SACRARUM LARGITIONUM, ET REI PRIVATÆ.

Qui in administratione publicorum officiorum se bene gesserunt, debent clamosis vocibus populi commendari. Bart.

1. Imppp. GRATIAN. VALENT. [6] & THEOD. AAA. Restituto P. V.

QUi ex [7] Quæsturæ honore, aut officiali [8] Magisterio, aut Comitiva utriusque [9] ærarii nostri attonito splendore viguerunt: acclamatione excipiantur solita, nec præteireantur, ut incogniti [10]. Dat. 8. Kal. Jul. *Thessalonicæ*, GRATIANO 5. & THEOD. I. AA. CONSS. 380.

TIT. VII.
DE PRIMICERIO [11] ET SECUNDICERIO [12], ET NOTARIIS.

Notarii Principis licet senectute deposuerint officium, aut majorem dignitatem fuerint adepti, non ob hoc Notariorum nomen perdunt. Bart.

1. Iidem Imppp. [13] Eutropio PP.

PRæcipua est, nostræ pietatis intentio circa Notariorum nomen: atq; ideo cunquam hujus ordinis viri laborem quiete mutaverint, vel abjecerint vel senectute posuerint, seu [cum] alia dignitate posthac [14] qualibet usi sint, non omittant prioris [15] vocabulum militiæ, sed compendium sequentis honoris adsumant: & si quis ex officio, vel præcipue Sublimitatis tuæ temerario adsensu [16] in discussiones, peræquationes, aliam denique ullam rem inquietator extiterit: officium suum noverit, vel levis culpæ offensione detecta, gravis multæ discrimine fatigandum, & numerariorum corpus extincto injuriæ auctore minuendum [17]. Dat. 16. Kal. Jul. *Thessalonicæ*, GRATIANO 5. & THEODOSIO I. AA. CONSS. 380.

Primicerii ultra biennium in officio militare non coguntur. Bart.

2. Imp. ZENO [18] A. * [19] Magistro officiorum.

PRæclaram nobilemque militiam spectabilium Tribunorum Notariorum, qui gloriosis obsequiis nonnihil Reipublicæ commoditatis asserunt, & decoris, diversis beneficiorum titulis muniendam credimus, & augendam: nam biennales [20] metas Viro spectabili pro tempore Primicerio agendis numeris [21] duximus statuendas. Hos autem Tribunos qui suis negotiis occupati, minime sacrum palatium curaverint frequentandum: nisi intra annale spatium revertantur, quamvis commeatus jura prætendant, pro absentia quidem unius anni, unius gradus: si vero duobus annis absuerint, duorum, si tribus, trium, si quatuor, similiter quatuor graduum subire jaturam: his, qui inferiores [22] eis fuerint, postponendis [23]. Qui vero per quinquennium integrum se præsentare cessaverint, exemptos matricula, tantum nomine Tribunorum, non vero ordine perpotiri: his in hunc modum dispositis, vacationem census, discussionis, peræquationis, & cujuslibet alterius rei habituros. Illud præcipue provisionem nostram flagitare perspeximus, ne per ambitionem, vel gratiam, aut cujuslibet occasionis obtentu, vel laborum, seu solicitudinum specie, publicorum cuiquam liceat aliquando graduum seriem conturbare, & temporum [24] ratione calcata dudum militantibus anteferri: & quæ longis prolixisque stipendiis [25] defensa [26] jam pollicetur senectus, gratiosa festinatione surripere: hoc etiam adjiciendo, ut primicerius post depositam publicam numerorum [27] solicitudinem, ac si ipsam gessisset administrationem, cujus consequitur dignitatem, Magistri officiorum pro antiqua consuetudine insulas, sortiatur, omnibus, vacantibus, quamvis tempore præcedentibus, præponendus.

TIT. VIII.
UT DIGNITATUM ORDO SERVETUR.

Usurpans scienter honorum indebitum, crimine sacrilegii punitur. Bart.

1. Imppp. GRATIANUS, VALENT. & THEOD. AAA. ad Prætextatum P. V. [28].

SI [29] quis [30] indebitum sibi locum usurpaverit nulla se ignorantia [31] defendat: sitque plane sacrilegii [32] reus, qui divina præcepta neglexerit. Datum 12. Kalend. Jun. *Mediolani*, RICHOMERE & CLEARCHO CONSS. 384.

2. Impp. THEOD. & VALENT. AA. Cyro PP.

OMnes privilegia dignitatum hoc ordine [33] servanda cognoscant, ut primo loco habeantur hi, qui in actu positi, illustres peregerint administrationes. Secundo veniant vacantes [34], qui præsentes in comitatu illustris dignitatis cingulum meruerint: Tertium [vero [35]] ordinem eorum prospicimus [36], quibus absentibus cingulum illustris mittitur dignitatis: Quartum honorariorum [37], qui præsentes a nostro numine [38] sine cingulo codicillos tantum honorariæ dignitatis adepti sunt: Quintum eorum, quibus absentibus similiter sine cingulo mittuntur illustris insignia dignitatis. † Sed administratores [39] quidem etiam Comites rei privatæ vacantibus omnibus [40] honorariis anteponi [41] censemus. Vacantes autem post administrationes venientes, non [42] omnes jam omnibus honorariis credimus præponendos: sed eos vacantes illis honorariis, qui similem adepti sunt dignitatem: ut Præfectorius Quæstorio, non Quæstorius Præfectorio [43] præponatur: parique modo Quæstorius Quæstorio: non vacans Comes thesaurorum [44], vel Comes [45] rei privatæ, honorario Quæstorio, vel Magistro [46] officiorum præferatur.

† Et inter [47] administratores illos etiam numerari decernimus, quibus illustribus in sacro nostro consistorio cinctis [48] aliquid ordinariæ dignitatis, vel ante commisimus, vel postea committemus peragendum: verbi gratia, si vacanti Magistro militum belli cura [49] committatur. Cur enim aut Vir Magnificus Germanus [50] Magister militum vacans appelletur, cui bellum contra hostes mandavimus? Aut cur excellentissimus Propentadius [51] non egisse dicatur Præfecturam, cujus [52] illustribus cunctis dispositionibus vice Prætorianæ Præfecturæ miles in expeditione copia [53] commeatuum abundavit [54].

TIT. IX.
DE MAGISTRIS [55] SACRORUM SCRINIORUM.

1. [56] Impp. THEODOS. & VALENT. AA. Zoilo PP. Orientis.

VIris spectabilibus Magistris omnium sacrorum scriniorum nostræ benevolentiæ liberalitas tribuenda est, qui [57] nostræ quodammodo adfidere Majestati videntur: ideoque post depositum etiam officium ab omni indictionis onere, seu civilium, seu militarium Judicum prorsus immunes esse præcipimus: ut nec [58] ab amplissima quidem sede tui culminis eis

1 Hæc lex ostendit Præpositos sacri cubiculi deposita administratione in senatorium ordinem conscribi, & *l. 3. supr. ubi senat. vel clarissf.* eisque extra urbem proficiscentibus cingulo militari uti licere, id est, ἐζωσμένοις. Mod. 2 Associati. 3 Videamus.
4 *lib. 1. tit. 30. supr. eod.* 5 Magister officiorum ἡγούμενος τῶν θειοτάτων ἐπιστολῶν. Theodoret. 20. ἡγούμενον τῶν μν τῆ αὐλῆ τάξεων. Zafius 2. Apud eum forum sortiebantur silentiarii & ministeriales omnes. *l. 4. J. de silent. h. l. tit. 16. l. ult. J. de castrens. & ministr. h. l. tit. 26. l. ult. J. de decanis. h. l. tit. 27.* cubicularii principis & Augustæ. *l. 3. supr. de præpos. sacri cubiculi h. l. tit. 5.* scholares. *l. ult. J. de privileg. scholast. h. l. tit. 30.* agentes in rebus. *l. 4. J. de agentib. in reb. h. l. tit. 20.* decani, *l. 2 J. de præpositi. sacri cubiculi. h. l. tit. 5.* militantes in sacris scriniis, *l. 12. J. de præs. sacrorum scriniorr. h. l. tit. 19.* fabricenses. *l. pen. supr. eod. de fabricens. l. 11. tit. 9.* duces limitanei, præpositi castrorum. *l. 8. J. de diverf. officiis. h. l. tit. 60.* denique totus palatii disciplina ad eum spectabat. 6 *Al.* Impp. Arcad. & Honor. AA.
7 *Al.* deest ex. 8 *Efficaci* legit Cujac. & *ita in quib. lib. manuscr. reperitur.*
9 Ærarium duplex. Alius sacrum (quod & sacræ largitiones, & thesauri) aliud privatum. Sacro attributus Comes sacrarum largitionum, fisci ærarii & thesaurorum Comes: Alteri vero ærario, hoc est, privato Comes attributus Comes tel privatæ. dixi ad *l. 2. J. ut dignitatum ordo servetur. h. l. tit 8.* 10 Cogniti.
11 Primicerius, Secundicerius, Tertiocerius, Quartocerius, scholarum vel notariorum est Primus, Secundus, Tertius, Quartus, scholarum & notariorum. *Cerius* enim, productio est verbi. Ita Stephanus: primicerius Martyrum Augustino, *sermone* 21. Petrus Primicerius Apostolorum *apud Balarienus Bulensium Archiepiscoporum in historia Hierosolymitana, catera vide apud* Cujacium. 12 *Sericerio*, sed utrumque abest a *C. Theod.* in quo legitur, *De primicerio & notariis.* 13 *Al.* Imp. Leo A. 14 Post hanc.
15 Tabellio fit certa dignitate arcetur statuto, & Tabellionis tamricula dispunctus est: eam tamen dignitatem, a qua antea remotus est, attingere seu gerere non potest, ut hinc colligit Corfetus, *singularis, Statuto caveatur.* 16 *Temeratius ad census discussiones*, emendat Cujac. sed excusa lectio extat in omnibus. 17 Tabularii sive numerarii præsidum aut præfectorum plerumque census, discussiones, peræquationes injungunt, quas tamen si exnotarius injunxerint, gravi multa coercentur, & corpore numerariorum eximuntur. Huc valde pertinet *l. pen. J. de privil. cor. qui in sacr. pal.* Mod. 18 *Al. Justinianus A.* 19 *Al.* additur, *Illustri.*
20 Primicerii notariorum munus biennale, *ut hic.* Idem in primicerio fabricensium, *l. 2. supr. de fabricentibus. l. 11. tit. 9.* 21 *Al. agendi muneris*, sed rectior excus. *Goth.* Fiustra opponit Accurf. huic legi *l. 2. de pen. J. de numer.* quæ nec de primicerio loquuntur, nec de notariis, qui ad imperialia secreta pertinent, sed de numerariis præsidum, vel magistri officiorum. *Mod.* 22 Inferioris gradus. 23 Postponendi, *al. postponendis.*
24 Vid. *l. 7. J. de proxim. sacrorum scriniorum. h. l. tit. 19.* 25 Dispendiis.
26 Defensis sibi jam, &c. 27 Muneram.
28 *Al. P. P.* 29 *Ex lib. 6. tit. 1. l. 2. C. Theod.* quem confer. detractum enim est principium. 30 Qui locum indebitum sibi usurpaverit, sacrilegii tenetur: nec ignorantiam prætexere potest. *Synopf. Basil. 15. tit. 1. ex lib. 6. tit. 1. cap. 54. l. ult. J. de privil. eorum qui in sacro palatio militant h. l. tit. 29. l. 1. 2. supr. de consulibus h. l. tit. 3. l. 1. supr. de propositi. sacri cubicul. h. l. tit. 5. l. ult. supr. tit. præs.* 31 Ignoratione.
32 Sacrilegii reus est, qui in leges admittit, *ut hic. l. 1. supr. de petit. bonorum subl. l. 10. tit. 12. l. 13. J. de erog. militaris annona.* 33 Illustrium quinque gradus. Illustres qui actis illustrem dignitatem gesserunt: vacantium præsentium cum comitatu principis: vacantium absentium, honorariorum præsentium, honorariorum absentium. 34 Vacantes, adscriptitii Trebellio Pollioni *in Ballista*, Lampridio *in Alexandro.* adlecti & inter agentes. *v. Const. de facienda. & confirm. Cod. l. ult.* merito. *C. Theod. de honori. codicilis, l. 5. J. de metatis h. l. tit. 41. l. 1. J. de silentiariis. h. l. tit. 16.* Ζωστοὶ sunt vacantes cum cingulo illustres, quibus cingulum deferebatur ob antegestæ administrationis meritum. Honorarii vero ἀζωστοὶ, sine cingulo & sic diversi a vacantibus dicuntur *C. Theod. de Comitib. vacantib.* Ammian. 16. 18. 31. His dabantur annonæ: ut non honorariis, *Lampr.* formulam, qua per codicillos vacantes proceres fiant, vide apud Cassiodorum 6. *Variar.* 10. & 11. formulam illustrantus vacantis. 35 *Al. Absent.* 36 *Perficimus, ut vet. lib.* 37 Honorarii sine merito gestæ administrationis solis codicillis principis hanc dignitatem consecuti, imaginaria sine cingulo: ἀζωστοὶ, & ut hic dicitur, qui sine cingulo codicillos tantum honorariæ dignitatis adepti, *Novell. 70.* Hujusmodi Pontifices, Augures & 15. viros sacris faciendis Severum fecisse, memoræ proditum. Horum alii præsentes, alii absentes hic dicuntur.
38 Nomine. 39 *Al. administrationes, & sic deinceps.* 40 *In lib. Aured. additur* & Cujac. legit, *omnibus vacantibus, omnibus honorariis.* 41 Ordo hic dignitatum illustrium est, ut administrantes vacantibus, vacantes honorariis præferantur. 42 Vacantes honorariis præferuntur, simili gradu dignitatis præditi majori gradu præditis non præponuntur. 43 Præfecto. 44 Comes hic thesaurorum, qui & sacrarum largitionum & sacri ærarii Comes. *l. 2. J. de palat. sacr. largit. h. l. tit. 24. l. unica. supr. de quæstorib. h. l. tit. 6. l. 3. supr. ubi senatores*, & qui *tunicas* & præpositus regalium thesaurorum, Κτειστὴς ἀργυρίου *l. 15. §. 4. ff. de jure fisci.* Rutilus Numatianus, *Nam neque eum curam, quamvis sit magna sacrarum, Nec jus Quæstura grata fuisse magis.* 45 De Comite rei privatæ dixi ad *l. 9. supr. de jure fisci.* 46 *Ex magistro, in quibusd. vet. lib.* 47 Illustribus administrationibus adnumerantur vacantes, qui non sunt otiosi, sed ordinariam aliquam dignitatem gerunt: licet ea dignitas non sit illustris, sed clarissimatus, vel perfectissimatus.
48 *Al. cunctis.* 49 Belli cura cui committitur, dux: Ducatus dignitas non illustris, sed clarissima, vel perfectissima. 50 Germanus hic militum vacans, contra Vandalos Dux magna classe missus a Theodosio, pro administratore habetur, non pro vacante illustri. vid. *Paulum & Prosperum.* Ita fit, ut vacanti illustri, belli cura committatur.
51 Propentadius hic præfectorius vacans, curator copiarum factus inter illustres administratores censitus est. 52 *Cujus cinctis illustribus dispositionibus* sic en edat Cujac. *Eclog. in lib. quidem Aured. & Dionys.* legitur, *cinctis.* 53 Commeatuum copiis curator copiarum præficiebatur autoritate P. Prætorio. *l. 4. J. de erogat. milit. annona. h. l. tit. 38.* adde *l. ob negotium 20. ff. de compensat.* 54 *Al. abundabit. in commeatu.*
55 Magistri scriniorum principes scriniorum: quorum alii magistri memoræ (hi adnotationes omnes dictant & mittunt, & precibus respondent) alii magistri epistolarum, qui legationes civitatum, consultationes & preces tractant. Alii libellorum seu libellos agentes. Alii scrinium gerebant: ab his diversi Referendarii, qui supplicum desideria principi exponebant, & jussiones principum judicibus insinuabant. *Novell. 10. 113. 124.* annuio seu sigilio regis publicas conscriptiones confirmabant. *Sigebertus.* Referendarii, qui sunt a registris & libellis. de quibus vide Cujac. *hic.* 56 *Al.* Imp. Anastasius A. 57 Scriniorum adsessores quodammodo principis immunes, etiam deposita administratione ab omnibus civilibus muneribus, *ut hic, & l. eos 11. supr. de excus. mun. l. 10. tit. 47.* 58 Ne ab.

ulla molestia super suscipiendo quolibet gravamine privato, vel publico penitus injungatur. Hoc beneficium ad proximos [1] etiam sacrorum scriniorum, & ex proximis, volumus propagari [2]: quinquaginta librarum auri officio tui Culminis condemnatione multando, si quid [3] adversus statuta Clementiæ nostræ innovari [4] concesserit. Dat. 5. Kalend. Mart. THEOD. A. 18. & ALBINO CONSS. 444.

TIT. X.
DE COMITIBUS [5] CONSISTORIANIS [6].

Comites consistoriani sunt illi, qui steterunt in Principis consistorio & proconsulibus adæquantur. Bart.

1. Impp. ARCADIUS [7], & HONORIUS AA. Severino [8] P. V.

EOs, qui [9] tranquillitatis nostræ consistorii dici Comites meruerunt, spectabilibus Proconsulibus æquari [10] generaliter decernimus. Datum 7. Kal. Octob. CP. THEODORO V. C. CONSS. 399.

2. Imp. ANASTASIUS [11] A. Eufebio Magistro officiorum.

VIros spectabiles Comites consistorianos, & conjuges, & liberos, quinetiam servos eorum atque colonos iisdem privilegiis, tam intentiones ab aliis proponendas excipiendo, quam suas contra alios exercendo, perfrui, quibus Viri Clarissimi Principes scholæ agentium in rebus, per sacram pragmaticam sanctionem divinæ memoriæ Zenonis utuntur.

TIT. XI.
DE [12] COMITIBUS [13] ET TRIBUNIS SCHOLARUM.

1. Impp. [14] HONOR. & THEOD. AA. Prisciano P. U.

PRæpositos [15] ac Tribunos scholarum, qui inquietudinis [16] epulis adhibentur, & adorandi Principis facultatem antiquitus meruerunt: (inter quos Comites etiam sacri stabuli [17], & cura [18] palatii numerantur) si primi ordinis Comitivam [19] cum Præpositura meruerunt, & casu ad altiora non pervenerint, deposito sacramento inter [20] eos, qui Comites Ægypti, vel Ponticæ diœceseos fuerint, (quorum par dignitas est) haberi præcipimus: alios, qui [21] honore Comitivæ regimen fuerint nacti, absolutos militia, inter eos, qui duces [22] fuerint provinciarum, numerari jubemus. Dat. 7. Kalend. April. CP. LUCIO V. C. CONS. 413.

TIT. XII.
DE COMITIBUS [23] REI MILITARIS.

1. Imppp. [24] VALENT. VALENS & GRATIAN. AAA. Ampelio P. U.

QUi contemplatione meritorum, ducto intra provincias transmarinas [25] strenuissimo milite primi ordinis Comitivam fuerint consecuti: ea [26] reverentia altissimarum dignitatum viris [27] subjugantur [28], ut his locum præstent, qui Proconsulatus insignibus adornantur. Dat. 3. Non. Jul. *Nasonnaci*, MODESTO & ARINTHEO CONSS.

2. Impp. HONORIUS & THEODOSIUS [29] AA. Prisciano P. U.

EOs [30], qui sub Comitiva [31] primi ordinis dignitate peculiariter ad quamlibet provinciam, vel [32] provincias defendendas milite credito auctoritate nostri numinis destinantur, & eos, qui [33] vicem illustrium Virorum Magistrorum militum susceperint peragendam, ducibus [34], qui præter [35] Ægyptum & Ponticam in alis provinciis administraverint, adæquamus. Dat. 12. Kal. April. C. P. LUCIO V. C. CONS.

TIT. XIII.
DE [36] COMITIBUS, ET [37] ARCHIATRIS [38] SACRI PALATII.

1. Impp. [39] HONOR. & THEOD. AA. Prisciano P. U.

ARchiatros [40] intra palatium militantes, si Comitivæ [41] primi ordinis noblitaverit gradus, inter vicarios taxari præcipimus, sive jam pridem deposuerunt militiam, sive postea deposuerint: ita ut inter vicarios [42] & duces [43], qui administraverint, & eos, qui Comitivam primi [44] ordinis meruerint, nihil interfit, nisi tempus, quo quis administraverit, vel Comitivæ adeptus [45] est insignia. Dat. 12. Kalend. April. C. P. LUCIO V. C. CONS.

TIT. XIV.
DE COMITIBUS, QUI PROVINCIAS REGUNT [46].

Comites, qui gubernaverunt provinciam, deposito officio privilegiis dignitatis vicariæ funguntur. Bart.

1. Impp. [47] HONORIUS, & THEODOSIUS AA. Prisciano P. U.

EOs [48], qui administratione civili, ac provinciæ gubernaculis sub jurisdictionis licentia Comites quoque primi ordinis esse meruerint, vicariæ [49] dignitatis post depositam administrationem privilegiis frui oportet. Datum 12. Kalend. April. C. P. LUCIO V. C. CONS.

TIT. XV.
DE [50] PROFESSORIBUS, QUI IN URBE CONSTANTINOPOLITANA DOCENTES, EX LEGE MERUERUNT COMITIVAM 51.

Grammatici, & Sophistæ, & Jurisperiti, qui per viginti annos scientiam docuerunt Constantinopoli, sunt digni ea dignitate, qua funguntur vicariis principis. Bart.

1. Imp. THEODOS. [A. [52] & VALENT.] C. Theophilo P. U.

GRammaticos, tam Græcos, quam Latinos, Sophistas & Jurisperitos in hac regia urbe professionem suam exercentes, & inter [53] statutos connumeratos, si [54] laudabilem in se probis moribus vitam esse monstraverint, si docendi peritiam, facundiam dicendi, interpretandi subtilitatem, copiamque differendi se habere patefecerint, & cœtu amplissimo judicante [55] digni fuerint æstimati [56]: cum ad viginti [57] annos [58] observatione jugi, ac sedulo docendi labore pervenerint, placuit honorari, & his, qui sunt ex vicaria dignitate, connumerari. Dat. Id. Mart. C. P. THEOD. A. 11. & VALENTINIANO C. CONSS. 425.

TIT. XVI.
DE [59] SILENTIARIIS [60], ET DECURIONIBUS EORUM. 61

Post depositum Decurionatus officium, Decurio potest eligere, utrum velit esse Magister officiorum domesticorum, vel comes Bart.

1. Impp. HONOR. & THEOD. AA. Urso P. U. & Æmiliano com. ord. Pr. & Strategio PP. Illyrici.

DEcuriones [62] nostri palatii post emensum [63] fideliter obsequium, [64] postque deposita sacramenta militiæ, electionem habeant, sive ex Magistro officiorum, velut agentes, dignitatem consequi a nostra Majestate maluerint: sive inter Viros illustres Comites domesticorum, videlicet [65] inter agentes taxari: ut tam in adoranda nostra Serenitate, quam in salutandis [66] administratoribus, & reliquis præditi honoris privilegiis, necnon in nostro consistorio his [67] honor omnifariam observetur. Dat. prid. Kalend. Novembr. C. P. HONORIO 10. & THEODOSIO 6. AA. CONSS. 415.

2. Iidem AA. Venantio [68] PP.

UNusquisque [69] Decurio [70], vel Silentiarius a [71] tyronum, equorumque præstationibus habeatur immunis: nullam [72] collationem, quæ plerumque poscitur, solvat: nihil his ulla potestas injungat, aut necessitas imponat.

Privilegia data Decurionibus, & Silentiariis per hanc legem confirmantur, licet ad majorem ascenderint dignitatem. Bart.

3. Impp. THEOD. [73] & VALENT. AA. Flaviano PP.

DEcurionibus [74], & Silentiariis etiamsi ad superiorem gradum successit

1 Vid. *J. de proximis sacrorum scrin. h. l. tit. 19.* 2 *Al. propagari.* 3 Quis.
4 Innovata. 5 *C. Theod. 12.* 6 Consistorii Comites intimi principis consistorii consiliarii, spectabiles proconsularibus exequanti, immunes a sordidis oneribus. *l. Mancipatum, 12. supr. de excus. munerr. l. 10. tit. 47. l. 1. C. Th. qui a præb. equ. l. 1. C. Theod. qui cond. rei privat.* Ammian. 15. Ambros. 5. *epist.* 133. 7 *Al.* Imppp. Gratian. Valent. & Theodos. AAA.
8 Severiano. 9 *l. 1. C. Theod. eod.* 10 Æquare. 11 Justinianus Augustus.
12 Comites sive præpositi, sive tribuni scholarum agentium in rebus, ad quos scholarum gubernatio pertinet. 13 Præpositis. 14 Imp. Valentinianus A. 15 *Junge l. ult. J. de comitib. rei militaris. h. l. tit. 12.* 16 Vide Pythium J. *ad tit. de prox. sacr. scr. qui inquirendis epulis*, hic purge esse legendum Cujac. *qui & divinis epulis.* Goth. Scholæ porro agentium in rebus habent præpositos & tribunos, ad quos scholarum gubernatio pertinet, qui & comites scholarum dicuntur, *l. 1. J. de privil. schol. l. 3. §. de offic. mag. off.* quod plerumque ornati sint comitiva primi ordinis; qui titulus honorarius est, inventus a Constantino Imperatore. Hæc vero dignitate ornati præpositi & tribuni scholarum hæc beneficia habent, ut interfint Imperatoris epulis, & ut adorent purpuram ejus. Quod item viris clarissimis comitibus sacri stabuli datur, id est, equorum præfectis & rectoribus, quibus sportulas præberi ab iis, qui equos conservant, vel pretium, offendit *l. 3. C. Th. de eq. cel. de l. 29. C. Th. de ann. & trib.* Mod. 17 Comites stabuli equorum præfecti, & rectores, *l. 3. C. Theod. de equo. collat. l. 29. C. Theod. de ann. & tribu.* 18 *Curatores, in duob. vet. lib.* Cura palatii (quæ & custodia aulæ Euagrio) architectus, ad quem cura fabricæ palatii pertinebat, auream virgam gestabat, primusque incedebat ante Imperatorem. Cassiod. 7. *Variar.* §. ab hoc distinguitur Cura Prætorii, quæ dabatur Tribuno militum. Trebell. *in Claudio.*
19 Comitiva primi ordinis titulus honorarius a Constantino inventus: secundi & tertii ordinis quod Comitibus creatis. Eusebi. 4. *de vita Constant.* formulam comitivæ primi ordinis vocant. vide apud Cassiod. 6. *Variar.* 12. 20 Præpositi scholarum, stabuli, palatii comitiva primi ordinis decorati, peracta militia exæquantur Comitibus Ægypti & Ponticæ diœceseos: non honorati comitiva, ducibus provinciarum. 21 *Seu ab hoc honore*, Cujac. & ita indubie legendum. 22 Duces provinciarum, diœceseos Comitibus inferiores erant, licet utrique spectabiles.
23 Comites rei militaris duo: unus limitis Augusti, alter Isauriæ, *ut constat ex Notitia.*
24 *Al.* Imp. Leo A. 25 Comites rei militaris in Transmarinis provinciis occupati.
26 Comitibus rei militaris præterunt Proconsules. 27 Viri. 28 Subjugatur.
29 *Al.* Imp. Anastasius A. 30 *Junge cum l. 1. §. tit. prox.* 31 Comitivæ.
32 Comites rei militaris ad defendendam unam vel provinciam, interdum ad plures defendendas mittebantur. 33 Comitibus rei militaris exæquantur, qui vicem magistri militum gesserunt. 34 Comites rei militaris ducibus adæquantur, vel bi gratia: Phœnices,

Mœsiæ, Mesopotamiæ. 35 Comitibus rei militaris Comites diœceseos Ægypti & Ponticæ superioris: ut quæ divisæ cum vicariis, administrationem habent. *l. 1. supr. de offic. vicar.*
36 *Ecleg. lib. 6. tit. 21.* 37 *Ecleg. lib. 6. tit. 27.* 38 Medicos principis hic accipe archiatros. *Alias.* 39 *Al.* Imp. Zeno A. 40 *Continge cum l. 2. J. de comit. rei militar. h. l. tit. 12.* 41 De comitiva primi ordinis dixi ad *l. 1. supr. de Comitibus & Tribunis. h. l. tit. 11.* 42 Archiatri Comitiva primi ordinis honorati vicariis & ducibus exæquantur: sic tamen, ut ordo temporis inter eos servetur. 43 Duces & vicariæ exæquantur. 44 Archiatris, primi & secundi ordinis Comitiva interdum datur. *l. ult. §. de profess. & medic. l. 10. tit. 52.* 45 Indemptus, *al. indeptus.*
46 Gerunt. 47 *Al.* Imp. Zeno A. 48 Junge cum *l. 1. supr. de comitibus rei militaris. h. l. tit. 12.* 49 Comites & rectores provinciarum Comitibus exæquantur.
50 *Ecleg. lib. 6. tit. 27.* Goth. De Intelectu hujus Rubricæ & *l. 1.* vide Bellon. *suppos. lib. 1. c. 13.* Anf. 51 Comitiva est titulus honoris a Constantino Imperatore inventus. Euseb. *lib. 4. de Constant. vita.* 52 *Al. pro inclus.* AA. *Videtur esse pars l. 1. §. de studiis liberal. urb. Roma. l. 11. tit. 18.* al. Imp. Valentin. A. 53 Intra.
54 *l. 7. supr. de professoribus & medicis. l. 10. tit. 52.* 55 Quid, num recusari potest doctor suspectus interrogationi seu examini studiosorum? posse exiibimant interpretes exemplo testis. vide Cortetum *singulari suspicio*: & Abbatem in *c. cum causa de officio delegati.*
56 Vide Alciat. 3. *prælumpt.* 19. 57 Professionis justæ tempus viginti annos, *ut hic. l. 1. supr. de excusf. veterancorum. l. 3. supr. de his, qui non impletis stipend. l. 10. tit. 54.*
58 Vide *Quintil.*
59 *Ecleg. lib. 6. tit. 6. C. Theod. 23.* 60 Silentiarii qui dicantur, vide *in l. 5. J. eod.*
61 In quibusdam non est vox *eorum*, sunt autem silentiarii, qui in palatio principis excubias agunt. Zonar. *in Anastas.* 62 *l. 1. C. Theod.* vide *l. 3. J. eod.* 63 Emensum.
64 Silentiariorum officium Zonaras in Anastasio ait esse τὴν φυλακὴν τῶν βασιλείων. Hi sunt excubitores in consistorio vel palatio principis, stantes fere ad limina aulæ & excubias agere dicuntur *in l. 3. J. hoc tit.* sunt autem lib. decurionibus, *l. 3. in fin. J.* qui alias facti consistoriodecuriones dicuntur, alias facti palatii. *Mod.* 65 Silentiarii & eorum decuriones absoluti militia numerantur inter exmagistros officiorum, vel excomites domesticorum, honore inter agentes, atque ita illustratum vacantem cum cingulo nanciscuntur. 66 Salvandis.
67 Is honor. 68 *Al. Valentio.* 69 Huc pertinet *l. un. lib. 11. C. Theod. quæ a præbit. tyro. & equo. excusentur.* 70 *l. 3. J. eod. l. 21. supr. de decurionib.*
71 *l. 3. J. eod.* vide *l. 21. supr. de decurionib.* 72 *Nudam, in quod. quib. lib.* ab indictionibus extraordinariis, quæ necessitatis causa imponuntur, immunis est. 73 Al. Imp. Valentin. A. 74 Silentiariis erant sui decuriones. *ut hic.* qui palatii. Ammian. 20. facti palatii. *l. 1. §. eod.* & facti consistorii decuriones. 2. *C. Theod. l. ult.* Decurio vero quisque

meliore transcendunt, omnia privilegia [1], quæ jamdudum divorum Principum judicio meruerunt, legis istius præceptione noverint esse firmata, non præjudicatura quacunque generalitate pragmatica [2], nec angarias, vel parangarias, sive paraveredos ulla eis amplissimæ præceptionis imponat auctoritas: sordidis quoque muneribus, excoctione calcis, & superindicti gravamine eos liberamus. † Domos quoque eorum non tantum in hac sacratissima urbe, sed in qualibet alia positas civitate, immunes ab omni hospitum cujuslibet dignitatis inquietudine vindicamus: permissa [3] eis veniendi ad Comitatum licentia præter evocatoriæ securitatem [4]: multa decem librarum auri Judicibus Provinciarum, eorumque officiis infligenda, si statuta numinis [5] nostri crediderint contemnenda. † His addimus, ut cum optatam quietem acceperint, & inter [6] viros Illustres [7] Senatores cœperint numerari: honore [8] curiæ fine aliqua functione lætentur; immunitatisque gaudio plena dignitatis lætitia potiantur: ut dignitatem solam habeant ex senatu, sub hac videlicet definitione, ut triginta tantummodo numero ea [9] privilegia consequantur: decuriones quoque tres, sed eos tunc demum perpotiri decernimus beneficiis suprascriptis, cum per continuos tredecim [10] annos inculpatas excubias [11] peregerint. Dat. 9. Kalend. April. *Raven.* AETIO & VALERIO CONSS. 432.

4. Imp. ZENO [12] A. Cosmæ Præposito sacri cubiculi.

NEad diversa tracti [13] Viri devoti Silentiarii judicia, sacris abstrahi videantur obsequiis: jubemus eos qui quemlibet devotissimorum Silentiariorum scholæ, vel ejus uxorem civiliter, vel etiam criminaliter pulsare maluerint, minime eum ex cujuslibet alterius judicio, nisi ex judicio tantummodo viri Excellentissimi Magistri officiorum [14] conveniri.

5. Imp. ANASTASIUS [15] Antiocho [16] Præposito sacri cubiculi.

JUbemus Clarissimorum [17] Silentiariorum præditos militia, etsi genitorum [18] suorum in potestate sint constituti, quæcunque solatiorum, seu emolumentorum, vel donationum, seu hereditatum nomine per militiam, vel quamlibet ejusmodi causam his acquisita sunt vel fuerint, jure castrensis peculii possidere, nec ea posse, vel parentes superstites sibi vindicare, vel auferre, vel etiam post eorum obitum fratres, vel alios eorum heredes, quasi ad defunctorum dominium pertinentia, in divisionem deducere: nec enim oportet labores eorum aliis fructum, vel lucrum adferre. † Hac namque ratione simul & contemplatione nec ipsam militiam, vel suffragium [19] quodcunque pro ea, vel ab eisdem Viris devotissimis Silentiariis, vel a parentibus eorum, vel a quolibet alio datum est, vel fuerit, ab his patimur in successionem defunctorum parentum conferri, seu nomine collationis in medium easdem offerri pecunias, vel his imputari. † Ad hoc, de tutelis [20], & curationibus eos excusari sancimus: ne alienarum rerum administrationem subire compellantur, qui propter nostra ministeria, nec suis curam, seu provisionem diligenter deferre possunt, insuper eorum liberos, qui dignitate Virorum spectabilium Comitum, seu Tribunorum decorati sunt, vel fuerint, nullatenus nolentes administrationem Præfecturæ [21] suscipere, seu peragere: omnibus videlicet antelatis privilegiis in persona non tantum in præsenti militantium, sed etiam postea eidem consortio inferendorum, tam tempore militiæ, quam post eam depositam observandis. Datum Kalend. Januar. JOANNE, & ASCLEPIONE CONSS. 500.

TIT. XVII.

DE [22] DOMESTICIS [23], ET PROTECTORIBUS.

Domestici & Protectores Principis salutantes Vicarios, & Præfectum, ipsos oculari possunt. Bart.

1. Impp. [24] VALENT. & VALENS AA. Eusignio PP.

DOmestici ac Protectores [25] osculandi [26] cum salutaverint Vicarios, sui Culminis habeant potestatem. Pœna enim sacrilegii [27] similis erit, si his honorificentia non deferatur, qui contingere nostram purpuram digni sunt æstimati [28]. Dat. prid. Non. Mart. *Mediolan.* VALENTIN. A. 3. & EUTROPIO CONSS. 389.

præerat decem silentiariis. 1 Silentiariorum privilegia. 2 Pragmatici. 3 Ad comitatum principis omnibus passim venire licuit. Licuit vero, vel singulari privilegio, *ut hic*, vel evocatoria, hoc est vocatis. 4 *Severitatem, in exemp. Victor.* 5 Numinis. 6 Silentiarii, non plures, sed & eorum decuriones non plures tribus inter viros illustres senatores referri poterant, si per tredecim continuos annos excubias egissent. 7 Illustres fuere senatores. 8 Honorariæ. 9 Et privilegia. 10 *Al.* XXX. 11 Silentiarii excubias agebant in consistorio principis, stantes ad limina. 12 *Al.* Idem A. 13 Tractari. 14 Forum silentiarii & ministerialines omnes fortiuntur apud magistrum officiorum, *ut hic, & l. ult. T. de castrensian. & ministerianus.* 15 Anastasius *recte, al.* Justinianus. 16 Polycarpo P. Prætorio. 17 Silentiarii clarissimi hic dicuntur, qui alio loco spectabiles: *Goth.* Similiterque tribuni notarii spectabiles, *l. 2. supp. de primic. l. neque. supp. de dec. clarissimi, Nov.* 8. & 13. & *l. restituendo. supp. de adv. div. jud.* nec aliter magister census, qui deinde appellatus est *γενικός*, auctore Leone *Nov.* 44. vir clarissimus appellatur in *l. ult. supp. de sur. emph. l. consulta. supp. de test. l. fecundum. supp. de don.* vir perfectissimus *l. orphanotrophus.* 5. *de episc. & cler.* Mod. Quæ varietas multis dignitatibus accedit, crescentibus, vel minutis dignitatibus pro arbitrio principis & ipsa terum accessione vel decessione. Cætera vide hic apud Cujacium divini juris & humani omnium denique, nulliis exceptis, scientissimum. 18 *In genitorum suorum.* delendum est igitur postea, *in.* 19 Militia silentiariorum vendi potest. vide *Nov.* 53. *c.* 5. 20 Silentiarii a tutelis & curationibus immunes. *l. ult.* §. *de excusat. tutor.* 21 Præturæ.

22 *Eclog. lib.* 6. *tit.* 28. 23 Domesticos arcanorum principis conscios Alciatus hic exponit falso. Protectores milites sunt, qui latus principis apertius protegunt. Domestici eo em munere protegendi funguntur, sed familiarius id faciunt, quam protectores. Socrates 1. *cap.* 13. Suidas Zonar. *in Diocletiano.* Goth. Adde Cujac. *hic* & Turnob. *lib.* 15. *observ. cap.* 16. S. L. 24 *Al.* Impp. Valent. Theod. & Arcad. AAA. Eusignio P. P.

25 Differentiam esse inter domesticos & protectores *ex Cod. Theod. constit. eod. tit. l.* 6. & 9. quibus constituta de domesticis trahuntur ad protectores. ex his autem alii erant pedites, alii equites. *l. ult. T. hoc tit. l. restituendo. supp. de adv. div. jud.* Mod. 26 Osculum principis summi honoris loco habebatur. *ade l.* 2. *supp. de fabricensibus. l.* 11. *tit.* 9. Goth. Et notat. *l.* 1. §. *de præpos. Sacri Cubiculi. h. l. tit.* 5. Ans. 27 Sacrilegii tenentur, qui honorem non de erunt contingentibus purpuram principis. 28 Existimati.

29 *Al.* E. P. 30 Primicerii fuerant in schola domesticorum & protectorum, hoc est, primi. 31 Schola domesticorum diversa. 32 Accepturn. 33 Potiatur.

34 Agere. 35 Consulares, clarissimi. 36 De empimi senatoriam dignitatem, velisti ex consulares adipiscuntur inter allectos: ita tamen, ut onera senatoria non agnoscant exemplo senatoriorum. 37 *Regradetur, in vet. lib. & l.* 2. *C. Theod. de curse publico l.* 1. *T. de privileg. schol. h. l. tit.* 30. 38 *Accresse, in vet.* & sequentia sine parenthesi legun-

2. Impp. THEOD. & VALENT. AA. Heliodoro P. U. [29].

PRimicerius [30] quidem domesticorum & protectorum utriusque [31] schola post adeptum [32] Tribunatum, inter eos spectabili dignitate perfruatur [33] qui Ducatum gerere [34] meruerint: alii vero, qui decursis stipendiis ab eodem decem usque numero subsequuntur, Consulari, id est [35], Clarissimatus dignitate perfruantur cum ipsa loci decempirmorum [36] accessione. Dat. 3. Id. Jun. AETIO & VALERIO VV. CC. CONSS. 432.

3. Iidem AA. Sporatio Comiti domesticorum pedituni.

SI quis domesticorum nulla negotii publici abstrahente solicitudine, nec ei per commeatum solenniter, ut abesset, facultate concessa, per biennium obsequiis Serenitatis nostræ defuerit, is retrorsum in ordinem tractus inferiorem, quinque sequentibus postponatur. Si vero triennium ejus absentia continuasse monstretur, usque ad decimum locum proculdubio regredietur [37]. Quodsi quadriennio tenus abfuerit, novissimus collocetur. Quinquennium autem si fuerit divagatus, ipso jam cingulo spoliandus est: indignum quippe est, desides a propriis tamdiu muniis aberrantes [38] (quos esse convenit assiduos) numerari.

Si domesticus, vel protector ante finitum officium decesserit, heres ejus salarium totius anni ac etiam subsequentis percipiet. Bart.

4. Imp. JUSTINIANUS [39] A. [Vigili Consulari, & patricio.]

LEge pragmatica sine fine victura præfiniendum ac constituendum credidimus, ut si quis Virorum Fortium præsentalium [40] domesticorum in equitum [41] schola Secundicerii [42] locum [43] adeptus, diem interea supremum clauserit: heredes ejus non reliqui tantum temporis, quod eidem gradui [44] superesse monstratur: verumetiam [45] insequentis anni, hoc est Primicerialus solatiis ac emolumentis fruantur omnibus, ut quod ad quæstum & compendium militiæque fructum prolixe [46] pertinet, similis habeatur [47], ac si superstes permansisset [48] ad finem usque supremum.

TIT. XVIII.

DE PRÆPOSITIS LABORUM [49].

1. Impp. HONORIUS & THEODOSIUS AA. Monaxio PP.

QUi præpositi laborum [50], nostro judicio promoventur, Clarissimi sint inter allectos [51]: ita ut ex Consularibus habeantur. Nam [52] & immunitate digni sunt, quos nostri lateris comitatus illustrat. Datum 3. Id. Novembr. C. P. THEODOSIO A. 7. & PALLADIO CONSS. 476.

TIT. XIX.

DE [53] PROXIMIS SACRORUM SCRINIORUM CÆTERISQUE QUI IN SACRIS SCRINIIS MILITANT.

De honore.

1. Imppp. GRATIAN. VALENTIN. & THEODOS. AAA. Cynegio PP.

PRoximos [54] memoriæ, epistolarum ac libellorum, atque dispositionum, ita vicariorum honore cumulamus, ut inter eos merito dignitatis habeantur, qui pro Præfectis diœceses [55] sibi creditas temperarunt, ex eo tempore, ex quo eos splendor indepti proximatus ostendat: insequentibus proponendi, qui Vicarias postea administraverint: & nullam injuriam descriptionis perhorrescant. Dat. prid. Kal. Maji, C. P. HONORIO N. P. & EUODIO CONSS. 386.

De ingressu in secretaria Judicum & consessu.

2. Imppp. VALENTIN. THEODOS. & ARCAD. AAA. Constantino PP. Galliarum.

IN [56] sacris scriniis nostris militantes, in Provinciis ordinarii [57], vel spectabilis Judicis [1] ad salutationem [2] non arceantur [3], & inviti in consessum accipiantur: scituris vel principe, vel corniculario, vel capitibus officii, ternas libras auri ex [4] suis facultatibus eruendas [5], si consistorium nostrum sæpe ingredientibus, Secretarii Judicum non patuerit ingressus, aut reverentia non fuerit in salutatione delata, aut sedendi cum Judice societas denegata. Dat. 6. Id. Novembr. *Treveris*, TIMASIO & PROMOTO VV. CC. CONSS. 389.

De honore Clarissimatus.

3. Impp. ARCAD. & HONOR. AA. Claudio P. U.

IN scriniis palatii militantes, id est memoriæ, epistolarum, libellorumque ac dispositionum, post viginti [6] annos transactæ militiæ si discedendum sibi esse decreverint, Consulari honore fulti, inter allectos habeantur, huncque honorem dignitatis teneant, qui exconsularibus [7] deferri consuevit: nec eos quisquam injungendo aliquid, vel jubendo possit ab impertito orio separare. Dat. 15. Kal. Mart. C. P. ARCAD. 4. & HONOR. 3. AA. CONSS. 396.

De excusatione a muneribus.

4. Iidem AA. & THEODOSIUS A. Epiphanio P. U.

JUbemus [8] ut [9] primum omnium sit eorum, qui in sacris scriniis nostris, id est, memoriæ epistolarum, libellorum, & dispositionum referuntur, securа [10] possessio, ab omnibus sordidis muneribus excusata, superindictum non timeant, aut venalitium [11] non petatur, solumque canonicæ indictionis præstent tributum, ut labore dignitas [12] conquisita, extraordinarium munus ignoret: nec ullam temonum patiatur injuriam, equorum tyronumque [13] præstationem nullus agnoscat, qui vel adhuc [14] in scriniis militat [15], vel honorem proximi, & Comitivam primi dispositionum, longi temporis sudore quæsivit. Et hæc quidem patrimoniis censuimus deferenda. Quod autem omnibus constat deferri, adjectu alterius dignitatis perire non patimur: ut etiamsi pro superioris fortunæ judicio ad honoris ornamenta processerint, vetera tamen eis scriniis labore privilegia quæsita serventur. Dat. Id. Octobr. *Ravenna*, HONORIO 7. & THEODOSIO 2. AA. CONSS. 407.

De honore Clarissimatus. De ingressu in Secretaria Judicum & consessu.

5. Impp. HONOR. & THEOD. AA. Faustino [16] PP.

PEculiari [17] perceptionis nostræ favore præstamus, ut in scriniis memoriæ, epistolarum, libellorumque ab exceptoribus usque ad mello proximos, dignitatem Clarissimorum, honoremque percipiant: & sicut reliqui qui in iisdem scriniis militant, liberum cum ordinariis Judicibus ingressum Secretarii, consessumque habere legibus meruerunt: [ita] hi quoque in quos hanc stipendiorum meritis Clarissimatus conferimus dignitatem, cum spectabilibus etiam habere sese reverentiam recognoscant: ut consedendi, ingrediendive secretarium sibi sciant a nobis licentiam contributam. Datum 8. Id. Jun. *Raven.* LUCIO V. C. CONS. 413.

Ut Proximatus trium scriniorum annus sit.

6. Iidem [18] AA. & VALENT. A.

PRo biennio [19] annum solum agere deinceps decernimus eos, qui in tribus scriniis, memoriæ, epistolarum, libellorumque ordine ac merito stipendiorum ad gradum pervenerint proximorum. Datum 8. Id. Februar. C. P. THEOD. A. 7. & PALLADIO CONSS. 416.

De successione in locum defunctorum.

7. Impp. THEODOS. [20] & VALENT. AA. Nomo Magistro officiorum.

UNicuique [21] qui in sacris scriniis militat, sui loci merita servari [22] oportere constituimus, & universos, qui ultra numerum statutorum [23] in iisdem scriniis militant, sui gradus respectu, per [24] ordinem, quem fortiti sunt, in deficientium statutorum locum (ut tamen ultimis socientur,) subire decernimus, scilicet ut nemini penitus liceat, cum sit posterior tempore, locum præcedentis ambire [25], nisi forte ab eo, qui tempore [26] vincitur, laborum comparatione superetur: ut quindecim primatum [27] ejusdem scrinii testimonio cum sacramenti religione subnixus præcedentibus dignior judicetur. Hanc quoque observationem extra filios proximorum volumus custodiri: etenim unicuique [28] proximo unum de suis filiis, qui temporis dumtaxat suffragio nititur, (licet parum observasse militiam cognoscantur,) insequentibus tempore, qui laborum meritis muniuntur, anteferri posse decernimus. Illum [29] tamen, qui locum statuti [30] meretur: proximo quidem ducentos quinquaginta solidos [31], mello proximo [32] vero, vel adjutori pro consuetudine uniuscujusque scrinii viginti, aut quindecim solidos offerre præcipimus. Quod si

quibus dixi *l.* 1. §. 4. *ff. de legat.* 3. 1 Spectabiles judices. 2 A salutatione.

3 Arceant, & potea accipiant. 4 A. 5 *Si honoratis viris quibus etiam consistorium nostrum ingrediendi facult. praebetur secretarii, &c. d. l.* 3. 6 XXX.

7 Exconsulibus. 8 *l.* 14. *C. Th. eod.* 9 Ut patrimoniorum eorum qui, &c.

10 *l.* 9. *T. eod. l.* 1. *l.* 2. *T. de privilegiis eorum, qui in sacro palatio milit. h. l. tit.* 29.

11 Venalitium, vectigal rerum venalium, quod exigebatur a venditore ob venditionem proponendam, *ut hic*, & *l.* 1. *T. de veterania. h. l. tit.* 47. fuit autem mancipiorum venalium 25. aut 50. *Tacit.* 13. *Dionyf.* 55. cæterarum rerum vectigal, 100. *Tacit.* 1. quam ad ducentesimam postea redegit Tiberius. *Tacit.* 2. Postea ad 300. auctionum Italiæ provinciis remisit Gajus Caligula. Sueton. *cap.* 16. Quanquam in eo, quod de Tiberio diximus, diversus fit Dion 57. & 58. refert enim Dion 200. pro 100. a Tiberio invectam, at deinde a Caligula fublatam 100. Aut certe cum Dion ait moribus Tiberii loquitur Dion, aut certe verior Tacitii & Suetonii narratio. adde 6. *Cujac.* 28. 12 Dignitatis. 13 Tyronum præbitio & præstatio olim in muneribus publicis fuit. *l.* 18. §. 3. *ff. de muneribus.* adde Veget. 1. *cap.* 7.

14 Ad hunc. 15 Militant. 16 Al. *Faustio.* 17 *l.* 16. *C. Theod. eod.*

18 Al. *Iidem AA. Eustathio V. C. Quæstori & Heliconi V. I. magistro officiorum.* 19 *l.* 11. *T. de palatinis sacrarum largitionum. h. l. tit.* 24. 20 *Sic ait legendum* Taurellus lib. de militiis ex casta *argum. l.* 11. *T. eod. tit.* Cont. 21 Militantes in scrinio ultra numerum loco deficientium succedunt secundum ordinem gradus sui. *Bart.* 22 Servare.

23 In sacris scriniis alii sunt statuti, alii supernumerarii. 24 *l.* 2. *supp. de officio magistr. offic. l.* 1. *supp. de munerib. patrimon. l.* 10. *tit.* 41. *l. ult.* §. *de primicerio, h. l. tit.* 7. *l.* 1. *T. de agentib. in reb. h. l. tit.* 20. *l.* 1. *T. de castrensib. & minist. h. l. tit.* 26. & *l. ult. T. de tyronib. h. l. tit.* 44. *l.* 11. *l.* 14. *§. gerendarum §. ff. de munerib. & honorib.* 25 In locum præcedentis abire. 26 Vide quæ scripsi ad *Novell. Leon.* 41. 27 Quindecim primatus dicitur, ut decem primatus. 28 Cuique. 29 Illi. 30 Statutum. 31 Vide quæ scripsi ad *l.* 11. *T. eod. l.* 30. *in fin. supp. de crusticiis. test.* 32 Mello proximus est, qui secundum locum tenet, & futurus est proximus: adjutor vero est proximi adjutor. Alciat. & Chiac. *hic.* 33 Promittatur. 34 Accedendi. 35 Concedimus.

36 Magistri. 37 Militia literata est eorum, qui proximi sacrorum scriniorum sunt, *ut hic*, & in literarum præfidiis militant. *l.* 1. *C. Theod. de proxim. con. disp.* 38 Literatam militiam dici a literis pingendis seu scribendis, Duarenus tradit *lib.* 1. *disput. cap.* 3. an quia primis temporibus tanti fuit scribere posse? 39 Præstitutis. 40 *l.* 3. §. *de dignitatib.*

41 Proximis. 42 Principis arcana committuntur proximis sacrorum scriniorum.

43 Commeatus est libera proficiscendi licentia. 44 Præstitutum. 45 Conjugales uxores. 46 *l.* 4. *supp. eodem.* 47 Inclusa desunt in quib. lib. Antiquari autem sunt Alciato, qui antiquarum rerum memoriam principi suggerunt: aut potius librarii & scriptores librorum. *l.* 2. *Cod. Theod. de final. liberal. urb. Rom.* Sidonius 9. *Ausson. Epist. ad Probum*, August. *de verbis div. Hieron. ad Florentinum.*

48 Duplici officio fungi quis prohibetur. adde *l.* 5. *T. qui militare. h. l. tit.* 34.

49 Ne geminis. 50 Irrepant. 51 Aucupentur. 52 *Al.* Imp. Zeno A.

53 *l.* 7. §. *illum tamen.* §. *eod.* 54 Quæstoris sacri palatii adjutore uno mortuo, militia defunctí ad defuncti liberos transmittitur, etiamsi non sint heredes. *Novell.* 35. Quid si minus idonei militiæ sint liberi defuncti? Qui in locum defuncti subrogabitur, heredibus sur liberis defuncti centum solidos præstare cogetur, *ut hic*, & *l.* 7. *supp. eod. l. emmimade* 30. *in fin. supp. de inoffic. testam. Novell.* 35. quæ præstatio scholæ placitum. *l. ult. supp. de pign. & hyp.* casus militiæ. *Nov.* 53. 57. Julian. Patrit. *ad Novell.* 35. 55 Vid. quæ notavi ad *l.* 102. §. 2. *ff. de legat.* 3. 56 Proximo. 57 *Intelligit. l.* 7. *supp. eod.*

58 Ut principium. 59 Diem functi. 60 Salarium integrum defuncti ejus heredibus interdum debetur. adde *l. ult.* §. *de domestiis h. l. tit.* 17. ubi dixi. *l. diem functo* 4. *ff. de off. adjeff. l.* 19. *in fin. ff. locati.*

61 Patris jure, filii interdum consequuntur, non ut heredes ejus, sed jure singulari: adde *l.* 1. §. *fed & si sub conditione.* 7. *supp. de Latina libertate.*

62 Liberi ut & uxor defuncti militis præferuntur creditori: non hereditatis (licet enim heredes non sint, in casum militiæ veniunt) sed privilegii & principalis liberalitatis nomine, *ut hic*, nisi si pecunia creditoris militia comparata sit, hoc enim casu creditor præferitur uxori & liberis defuncti. adde *Novell.* 53. *c.* 5. 63 *l. ult.* §. *de domest. & protectorib. h. l. tit.* 17.

64 Sed ita. 65 Memoriales jurator æ cautioni committuntur. 66 Juratoriæ cautioni qui committantur, vid. in *l.* 25. *supp. de episc. & cler. l.* 17. *in pr.* §. *de dignit. l.* 4. §. *ult. T. de castrens. & ministerian. h. l. tit.* 26. *l. ult. vers. ne tamen. T. de privileg. scholar. h. l. tit.* 30.

stabilis Judicis [1] ad salutationem [2] non arceantur [3], & inviti in consessum accipiantur: scituris vel principe, vel corniculario, vel capitibus officii, ternas libras auri ex [4] suis facultatibus eruendas [5], si consistorium nostrum sæpe ingredientibus, Secretarii Judicum non patuerit ingressus, aut reverentia non fuerit in salutatione delata, aut sedendi cum Judice societas denegata. Dat. 6. Id. Novembr. *Treveris*, TIMASIO & PROMOTO VV. CC. CONSS. 389.

De honore Clarissimatus.

3. Impp. ARCAD. & HONOR. AA. Claudio P. U.

IN scriniis palatii militantes, id est memoriæ, epistolarum, libellorumque ac dispositionum, post viginti [6] annos transactæ militiæ si discedendum sibi esse decreverint, Consulari honore fulti, inter allectos habeantur, huncque honorem dignitatis teneant, qui exconsularibus [7] deferri consuevit: nec eos quisquam injungendo aliquid, vel jubendo possit ab impertito orio separare. Dat. 15. Kal. Mart. C. P. ARCAD. 4. & HONOR. 3. AA. CONSS. 396.

De excusatione a muneribus.

4. Iidem AA. & THEODOSIUS A. Epiphanio P. U.

JUbemus [8] ut [9] primum omnium sit eorum, qui in sacris scriniis nostris, id est, memoriæ epistolarum, libellorum, & dispositionum referuntur, securа [10] possessio, ab omnibus sordidis muneribus excusata, superindictum non timeant, aut venalitium [11] non petatur, solumque canonicæ indictionis præstent tributum, ut labore dignitas [12] conquisita, extraordinarium munus ignoret: nec ullam temonum patiatur injuriam, equorum tyronumque [13] præstationem nullus agnoscat, qui vel adhuc [14] in scriniis militat [15], vel honorem proximi, & Comitivam primi dispositionum, longi temporis sudore quæsivit. Et hæc quidem patrimoniis censuimus deferenda. Quod autem omnibus constat deferri, adjectu alterius dignitatis perire non patimur: ut etiamsi pro superioris fortunæ judicio ad honoris ornamenta processerint, vetera tamen eis scriniis labore privilegia quæsita serventur. Dat. Id. Octobr. *Ravenna*, HONORIO 7. & THEODOSIO 2. AA. CONSS. 407.

De honore Clarissimatus. De ingressu in Secretaria Judicum & consessu.

5. Impp. HONOR. & THEOD. AA. Faustino [16] PP.

PEculiari [17] perceptionis nostræ favore præstamus, ut in scriniis memoriæ, epistolarum, libellorumque ab exceptoribus usque ad mello proximos, dignitatem Clarissimorum, honoremque percipiant: & sicut reliqui qui in iisdem scriniis militant, liberum cum ordinariis Judicibus ingressum Secretarii, consessumque habere legibus meruerunt: [ita] hi quoque in quos hanc stipendiorum meritis Clarissimatus conferimus dignitatem, cum spectabilibus etiam habere sese reverentiam recognoscant: ut consedendi, ingrediendive secretarium sibi sciant a nobis licentiam contributam. Datum 8. Id. Jun. *Raven.* LUCIO V. C. CONS. 413.

Ut Proximatus trium scriniorum annus sit.

6. Iidem [18] AA. & VALENT. A.

PRo biennio [19] annum solum agere deinceps decernimus eos, qui in tribus scriniis, memoriæ, epistolarum, libellorumque ordine ac merito stipendiorum ad gradum pervenerint proximorum. Datum 8. Id. Februar. C. P. THEOD. A. 7. & PALLADIO CONSS. 416.

De successione in locum defunctorum.

7. Impp. THEODOS. [20] & VALENT. AA. Nomo Magistro officiorum.

UNicuique [21] qui in sacris scriniis militat, sui loci merita servari [22] oportere constituimus, & universos, qui ultra numerum statutorum [23] in iisdem scriniis militant, sui gradus respectu, per [24] ordinem, quem fortiti sunt, in deficientium statutorum locum (ut tamen ultimis socientur,) subire decernimus, scilicet ut nemini penitus liceat, cum sit posterior tempore, locum præcedentis ambire [25], nisi forte ab eo, qui tempore [26] vincitur, laborum comparatione superetur: ut quindecim primatum [27] ejusdem scrinii testimonio cum sacramenti religione subnixus præcedentibus dignior judicetur. Hanc quoque observationem extra filios proximorum volumus custodiri: etenim unicuique [28] proximo unum de suis filiis, qui temporis dumtaxat suffragio nititur, (licet parum observasse militiam cognoscantur,) insequentibus tempore, qui laborum meritis muniuntur, anteferri posse decernimus. Illum [29] tamen, qui locum statuti [30] meretur: proximo quidem ducentos quinquaginta solidos [31], mello proximo [32] vero, vel adjutori pro consuetudine uniuscujusque scrinii viginti, aut quindecim solidos offerre præcipimus. Quod si

quis de supernumerariis, qui in statuti locum subire debuerat, ne pecuniam offerat, statuti etiam gradum recusare voluerit, sequenti tam offerendæ quantitatis prædictæ, quam subrogandi licentia permittatur [33]: ita videlicet, ut si secundus, vel etiam tertius, vel alterius cujuslibet numeri, in eadem excusationis voluntate duraverit: accedenti [34] semper eadem copia, quam præcedens recusaverit, tribuatur. Hos autem, qui ad statutorum ordinem progredi noluerint, nec de suo gradu volumus removeri: & cum vacaverit statuti locus, conditionem, quam antea repudiaverant, id est & offerendæ pecuniæ, & adipiscendi statuti locum, liberam habere præcipimus [35] facultatem,

De militia peracta.

8. Iidem AA. Nomo Magistro officiorum.

PRoximos [36] sacrorum scriniorum, quos fides, ac diuturnæ observationis industria, litteratæque [37] militia [38], comitem, quin etiam dispositionum, quem probitas ac strenuitas merito commendant: completo tempore suæ militiæ, Comitivæ sacri nostri consistorii cingulo in diem vitæ potiri (manentibus videlicet jamdudum præstitis [39] salvis [40] privilegiis propriis [41]) decernimus. Quibus enim pietatis nostræ arcana [42] merito committuntur, his pietas nostra vitam cingulo supradictæ Comitivæ ornandam, decorandamque decrevit.

De commeatu & de vacatione munerum.

9. Imp. LEO A. Patricio Magist. offic.

IN sacris nostris scriniis militantes, per commeatum [43] non continuatim præstitum [44] ante conventionem profecti, intra indultum temporis spatium erunt cum suis conjugalibus [45], & liberis a conventione securi [46], ab indictionibus etiam publicorum & civilium munerum etiam post completam militiam excusatione potiantur, super domibus quoque quas in provinciis possident, metatorum molestia liberentur.

De numero memorialium. 1. Ne quis duplici fungatur officio.

10. Idem A. Hilariano Comiti Magistro offic.

HAc parte statutos memoriales præcipimus esse in scrinio quidem memoriæ sexaginta duos, epistolarum vero triginta quatuor: [libellorum [47] quoque triginta quatuor:] antiquarios vero, qui habentur in scriniis memoriæ, nunquam minus esse quam quatuor. §. 1. Suprascripti autem memoriales nullo modo [48] duplici fungantur officio, nec [49] geminis chartis irreplerint [50], ut non occupentur [51] plura in unum se commoda collaturi, nihilque reliquis relicturi.

De salario defuncti.

11. Imp. ANASTASIUS A. [52] Eusebio Magistro officiorum.

SI quis in sacris nostris scriniis, id est memoriæ, dispositionum, epistolarum & libellorum, statutis jam connumeratus, ab hac luce fuerit subtractus: ab eo quicunque, utpote vacante loco de substitutis [53] in statutorum consortio fuerit ultimus subrogatus, pro [54] solatio, vel suffragio [55] proximi [56], definitam sacræque constitutioni divæ memoriæ Theodosii, & Valentiniani [57] Principum [58] insertam quantitatem defuncti [59] heredes, & successores [60], vel liberi ejus, seu creditores, qui fœnus cum mortuo pro statuti loco ei acquirendo contraxerint, consequantur: ita scilicet ut si [61] hereditas, vel successio defuncti minime fuerit suscepta, vel adita, tales personæ, id est creditores quidem contra cæteros prærogativa sibi servata: liberi autem, vel agnati, seu cognati, non hereditatis, sed privilegii [62] nomine simili modo hujusmodi summam percipiant: sibique petere ac vindicare permittantur: nullius machinatione hujusmodi nostra dispositione retractanda, seu violanda: maxime cum Viros etiam pro tempore Spectabiles eorundem Proximos scriniorum, si quis eorum ante completum Proximatus actum morte præventus sit, ad heredes successoresque suos residui [63] temporis Proximatus solatia sive quadam imminutione transmittere non dubitetur.

De foro competenti, & de cautione præstanda, & de sportulis.

12. Idem A. Celeri Magistro officiorum.

IN sacris scriniis militantes, & parentes atque uxores eorum, necnon liberos ex sententia tantummodo tuæ Celsitudinis criminales, & civiles intentiones agentium excipere jubemus: insuper etiam colonos, seu adscriptitios, & servos eorum in hac Regia Urbe degentes, eodem beneficio potiri: fidei pro tempore Adjutoris Viri Spectabilis proximi, vel unius ex statutis committendos, ita ut [64] si in provincia quicunque memorialis [65] repertus fuerit, juratoriæ [66] cautioni committatur: ut etsi non possideat immobilem substanti-

quibus dixi *l.* 1. §. 4. *ff. de legat.* 3. 1 Spectabiles judices. 2 A salutatione.

3 Arceant, & potea accipiant. 4 A. 5 *Si honoratis viris quibus etiam consistorium nostrum ingrediendi facult. praebetur secretarii, &c. d. l.* 3. 6 XXX.

7 Exconsulibus. 8 *l.* 14. *C. Th. eod.* 9 Ut patrimoniorum eorum qui, &c.

10 *l.* 9. *T. eod. l.* 1. *l.* 2. *T. de privilegiis eorum, qui in sacro palatio milit. h. l. tit.* 29.

11 Venalitium, vectigal rerum venalium, quod exigebatur a venditore ob venditionem proponendam, *ut hic*, & *l.* 1. *T. de veterania. h. l. tit.* 47. fuit autem mancipiorum venalium 25. aut 50. *Tacit.* 13. *Dionyf.* 55. cæterarum rerum vectigal, 100. *Tacit.* 1. quam ad ducentesimam postea redegit Tiberius. *Tacit.* 2. Postea ad 300. auctionum Italiæ provinciis remisit Gajus Caligula. Sueton. *cap.* 16. Quanquam in eo, quod de Tiberio diximus, diversus fit Dion 57. & 58. refert enim Dion 200. pro 100. a Tiberio invectam, at deinde a Caligula fublatam 100. Aut certe cum Dion ait moribus Tiberii loquitur Dion, aut certe verior Tacitii & Suetonii narratio. adde 6. *Cujac.* 28. 12 Dignitatis. 13 Tyronum præbitio & præstatio olim in muneribus publicis fuit. *l.* 18. §. 3. *ff. de muneribus.* adde Veget. 1. *cap.* 7.

14 Ad hunc. 15 Militant. 16 Al. *Faustio.* 17 *l.* 16. *C. Theod. eod.*

18 Al. *Iidem AA. Eustathio V. C. Quæstori & Heliconi V. I. magistro officiorum.* 19 *l.* 11. *T. de palatinis sacrarum largitionum. h. l. tit.* 24. 20 *Sic ait legendum* Taurellus lib. de militiis ex casta *argum. l.* 11. *T. eod. tit.* Cont. 21 Militantes in scrinio ultra numerum loco deficientium succedunt secundum ordinem gradus sui. *Bart.* 22 Servare.

23 In sacris scriniis alii sunt statuti, alii supernumerarii. 24 *l.* 2. *supp. de officio magistr. offic. l.* 1. *supp. de munerib. patrimon. l.* 10. *tit.* 41. *l. ult.* §. *de primicerio, h. l. tit.* 7. *l.* 1. *T. de agentib. in reb. h. l. tit.* 20. *l.* 1. *T. de castrensib. & minist. h. l. tit.* 26. & *l. ult. T. de tyronib. h. l. tit.* 44. *l.* 11. *l.* 14. *§. gerendarum §. ff. de munerib. & honorib.* 25 In locum præcedentis abire. 26 Vide quæ scripsi ad *Novell. Leon.* 41. 27 Quindecim primatus dicitur, ut decem primatus. 28 Cuique. 29 Illi. 30 Statutum. 31 Vide quæ scripsi ad *l.* 11. *T. eod. l.* 30. *in fin. supp. de crusticiis. test.* 32 Mello proximus est, qui secundum locum tenet, & futurus est proximus: adjutor vero est proximi adjutor. Alciat. & Chiac. *hic.* 33 Promittatur. 34 Accedendi. 35 Concedimus.

36 Magistri. 37 Militia literata est eorum, qui proximi sacrorum scriniorum sunt, *ut hic*, & in literarum præsidiis militant. *l.* 1. *C. Theod. de prox. con. disp.* 38 Literatam militiam dici a literis pingendis seu scribendis, Duarenus tradit *lib.* 1. *disput. cap.* 3. an quia primis temporibus tanti fuit scribere posse? 39 Præstitutis. 40 *l.* 3. §. *de dignitatib.*

41 Proximis. 42 Principis arcana committuntur proximis sacrorum scriniorum.

43 Commeatus est libera proficiscendi licentia. 44 Præstitutum. 45 Conjugales uxores. 46 *l.* 4. *supp. eodem.* 47 Inclusa desunt in quib. lib. Antiquari autem sunt Alciato, qui antiquarum rerum memoriam principi suggerunt: aut potius librarii & scriptores librorum. *l.* 2. *Cod. Theod. de final. liberal. urb. Rom.* Sidonius 9. *Ausson. Epist. ad Probum*, August. *de verbis div. Hieron. ad Florentinum.*

48 Duplici officio fungi quis prohibetur. adde *l.* 5. *T. qui militare. h. l. tit.* 34.

49 Ne geminis. 50 Irrepant. 51 Aucupentur. 52 *Al.* Imp. Zeno A.

53 *l.* 7. §. *illum tamen.* §. *eod.* 54 Quæstoris sacri palatii adjutore uno mortuo, militia defuncti ad defuncti liberos transmittitur, etiamsi non sint heredes. *Novell.* 35. Quid si minus idonei militiæ sint liberi defuncti? Qui in locum defuncti subrogabitur, heredibus sur liberis defuncti centum solidos præstare cogetur, *ut hic*, & *l.* 7. *supp. eod. l. emmimade* 30. *in fin. supp. de inoffic. testam. Novell.* 35. quæ præstatio scholæ placitum. *l. ult. supp